

למידה מרחוק – תהליך ההתייעצות

בחודש מאי 2020, עם פרוץ מגיפת הקורונה, ערכנו התייעצות עם למעלה מ-7,000 משתתפים ומשתתפות; אנשי ונשות חינוך, הורים, תלמידים ותלמידות. למדנו יחד איתכם, תוך כדי תנועה, ורצינו לסכם ולהנגיש את עיקרי התובנות וההחלטות.

מה הבנו מכם?	מה החלטנו ועשינו עד כה?
<p>1 מחזקים את הקשר. בית הספר מספק תמיכה ומענה לצרכים חברתיים ורגשיים. התלמידים זקוקים לקשר קרוב עם איש חינוך משמעותי.</p>	<p>- הגדרנו את הקשר האישי מול הילדים כאחד המרכיבים החיוניים ביותר בתקופה זו לאור מאפייניה ובהתאם לכך פירסמנו המלצות והנחיות בנושא לעובדי ההוראה. - במקביל למגבלות פתיחת מוסדות החינוך, אישרנו פעילות חברתית באוויר הפתוח, מתוך ההבנה שהצרכים החברתיים והרגשיים, והקשר האישי בין מורה לתלמיד, הם חיוניים לרווחתו של הילד. - פיתחנו תכניות ייעודיות, כלים ומשאבים למתן מענה רגשי, ברמת הצוות החינוכי, התלמיד, הכיתה, ההורים והמוסד החינוכי. - הרחבנו את שעות היעוץ למוסדות החינוך. בגיל הרך נוספו 784 שעות, ובבתי הספר היסודיים נוספו 875 שעות.</p>
<p>2 לומדים בקבוצות. פורום רחב במרחב דיגיטלי הינו מוגבל באופני הלמידה וביחס האישי המתאפשר בו. קבוצה קטנה יכולה לייצר שיח ולאפשר למידת נושא חדש ומעקב אחר ההתקדמות.</p>	<p>- הענקנו נמישות למנהלים בבניית מערכת השעות בלמידה מרחוק וביצירת קבוצות על ידי תוספת כח אדם של עוזרי חינוך ביסודי. להרחבה על הגמישות בחט"ב ובחט"ע. - סיפקנו לבתי הספר תוכנות לניהול פדגוגי וסביבות תוכן דיגיטליות, שמאפשרות למידה מרחוק, ומידע על פעילות התלמידים. כדוגמת: זום, משוב, סביבות ענן גוגל ומיקרוסופט, מודל ועוד.</p>
<p>3 בהירות ואפקטיביות. יש לנהל את הלמידה מרחוק בגמישות, להתאימה לגילאים, לגוון את דרכי העברתה ולשלב בין למידה סינכרונית וא-סינכרונית.</p>	<p>- התאמנו את מערכת השעות וסדר היום לגיל הלומדים וקבוצות הגיל השונות קיבלו מענים מותאמים. למשל, ביסודי עבור תלמידי כתות א'-ב' וחטיבה צעירה המלצנו על עד שני מפגשי למידה סינכרוניים ביום במדיה מקוונת (עד 20 דקות למפגש), עד שלושה עבור כתות ג'-ד' (עד 20 דקות למפגש), ועד ארבעה עבור כתות ה'-ו' (עד 30 דקות למפגש). כמו כן, בחטיבות הביניים המלצנו על משך של 35-40 דקות לשיעור סינכרוני. - הכרנו בלמידה מרחוק למידה סינכרונית וא-סינכרונית ונתנו המלצות לתמהיל הנדרש בין שני סוגי הלמידה. למשל, עבור כיתות א'-ב' היקף הלמידה העצמית המומלץ הוא שעה עד שעה וחצי ביום ועבור תלמידי כתות ג'-ד' עד שעתיים ביום. - אספנו מעל 5700 שיעורים ומצגות בתחומי דעת מגוונים למאגר השיעורים המוקלטים בחינוך הממלכתי.</p>
<p>4 תפקיד ההורים. ישנה ציפייה מההורים ללוות את הילדים בתהליך הלמידה ולסייע להם, בעוד שההורים מצפים ממערכת החינוך לספק תעסוקה ולמידה עצמאית לילדיהם.</p>	<p>- נתנו קדימות ראשונה להחזרת גני הילדים וכיתות א'-ד' למוסדות החינוך על מנת לקדם את הלמידה בגילאים הצעירים, לתמוך בחוסן הנפשי של הילדים ולאפשר להורים לצאת לעבודה. - בעת הנוכחית, אנו רואים חשיבות רבה בקידום הקשר והשותפות עם ההורים. פרסמנו הנחיות והמלצות לעובדי הוראה, מורות וגננות בבניית קשר עם ההורים ויצירת שיתופי פעולה. לדוגמה, יצירת שגרות של משוב ואיסוף מידע מההורים, מהתלמידים ומהמורים במטרה לעדכן את תוכנית העבודה. - הקמנו את פורום שותפי משרד החינוך, בו חברים נציגי הנהגת הורים ארצית.</p>
<p>5 מפתחים עצמאות.</p>	<p>- גיבשנו מדיניות פדגוגית לאומית, העוסקת במיומנויות דמות הבוגר. במסגרתה אנו</p>

<p>מעודדים בין היתר ארגון למידה המפתח מיומנויות לומד עצמאי, באמצעות למידה א-סינכרונית, משימות חקר ועבודה בקבוצות. מסמך מפורט יצא בשבועות הקרובים. גיוונו את אפשרויות ההערכה הפנימית הבית-ספרית, בשילוב כלים טכנולוגיים, המותאמת ללמידה מקרוב ומרחוק.</p>	<p>לצד הקשיים ישנה הזדמנות לפיתוח מיומנויות לומד עצמאי על ידי תכנית לימודים אישית, משימות חקר המעודדות סקרנות ועידוד שיתופי פעולה.</p>
<p>איפשרנו למנהלים גמישות ניהולית בארגון הלמידה ובבניית מערכת השעות בכדי לתת מענה לכלל התלמידים. ביצענו מיקוד בתכניות הלימודים בכל שלבי הגיל, והתאמנו את מתווה הבגרויות.</p>	<p>6 איזון ומידתיות. מתוך התבוננות על סדר היום בכללותו של כל ילד ובכל משפחה, דרך הגמשת שעות הלמידה, דרכי למידה מגוונות ומיקוד בליבה.</p>
<p>גיבשנו מתווה המסייע להעמקת הידע המקצועי של עובדי ההוראה בלמידה הדיגיטלית, הכולל בין היתר פיתוח מקצועי מחייב בכלל מוסדות החינוך. גיבשנו והעברנו קורסים והשתלמויות לפיתוח מיומנות המורה להפעלת למידה מרחוק. 70,000 עובדי הוראה השתלמו בתחומי הלמידה הדיגיטלית ולמידה מרחוק, 3,700 בתי ספר לומדים במתווה של הכשרה בית-ספרית בתחום הלמידה הדיגיטלית. להרחבה על פיתוח מקצועי צוותי הוראה.</p>	<p>7 פיתוח מקצועי דיגיטלי. חשוב להרחיב ולהעמיק את הכשירויות הטכנולוגיות של המורים ומיומנויות השימוש בכלי הוראה הלוונטיים.</p>
<p>רכשנו 150,000 מכשירי קצה ואנו נמצאים כעת לקראת סיום תהליך החלוקה והאספקה למוסדות החינוך בהתאם למדד הטיפוח הבית ספרי. מכשירי הקצה יועברו לבתי התלמיד לפי נוהל השאלה בית ספרי. יצרנו קול קורא לתקשוב בתי הספר ולשרדוג הצטיידות במוסדות החינוך. 1,893 בתי ספר הגישו בקשה להצטיידות.</p>	<p>8 התאמה לתשתיות קיימות. היעדר מכשירי קצה דיגיטליים מייצר פערים ועומסים. התאמת תכנים לנייד וחלוקת יום הלימודים בין שכבות הגיל תייצרנה איזון.</p>
<p>נוכח החשש מפגיעה באוכלוסיות ייחודיות, החרגנו בתקנות חוק הקורונה תלמידי החינוך המיוחד, נוער בסיכון ועולים באופן המאפשר לתלמידים אלו את המשך שגרת הלימודים, גם בהינתן סגר ארצי או מקומי. החרגנו מוסדות חינוך רגילים בהם משולבים תלמידים עם צרכים מיוחדים, לקיום למידה פרונטלית במוסד החינוכי או במוסד חינוכי אחר שיקבע על ידי הרשות. החרגנו פנימיות וכפרי נוער באזורים אדומים ואישרנו להמשיך לפעול כרגיל ולהשאיר את תלמידי הפנימייה בין כותלי הפנימייה.</p>	<p>9 התאמה לאוכלוסיות ייחודיות. לתלמידים עם צרכים מיוחדים, עם קשיי קשב וריכוז ותלמידים מנותקים, נדרשים פתרונות מותאמים כמו למידה אישית, ללא מסכים ובתיאום עם ההורים.</p>
<p>ביצענו התאמה ובנייה מחדש של מתווה הלמידה מרחוק וקבענו כי היעד המרכזי הוא שמירה על הקשר בין צוות הגן והתלמידים, לשם מתן מענה פדגוגי ורגשי. איפשרנו לצוות הגן לעצב סדר יום לבחירתם, בהתאם לצרכי הילדים ומשפחותיהם. בנינו כלים מגוונים לשימוש צוות הגן וכן העברנו הכשרה ייעודית לכך. להרחבה על פיתוח מקצועי לצוות הגן.</p>	<p>10 מתאימים לגיל הרך. נדרשת חשיבה על האפשרות להעניק למידה מרחוק לילדי הגנים והכיתות הנמוכות. יש לצמצם זמן המסך ותלות בהורים ולהתמקד בהפעלות.</p>
<p>בנינו מתווים דיפרנציאליים למגזרים ולקבוצות, לפי צרכים ייחודיים: במגזר החרדי; חיזוק התשתיות במרחב הקולי והשאלת מכשירי טלפון.</p>	<p>11 התאמות למגזרים ייחודיים. היבטים של</p>

- ❖ [במגזר הבדואי](#): הלמידה חולקה למשמרות וחומרי לימוד הודפסו וחולקו לתלמידים.
- ❖ [במגזר הערבי](#): פתיחת המוסדות 6 ימים בשבוע, להרחבת הלמידה הפרונטלית.
- ❖ [במגזר הדרוזי](#): קיימנו קבוצות מיקוד עם מנהלי בתי ספר במגזרים השונים להצפת בעיות ייחודיות.

תשתית ותרבות בחברה
החדית ובמגזר הערבי
דורשים פתרונות
דיפרנציאליים מגוונים
ויצירתיים.